

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства оборони України

14 грудня 2016 року № 685

ПОЛОЖЕННЯ

про службу військового духовенства (капеланську службу)
у Збройних Силах України

I. Загальні положення

1. Це Положення визначає основні завдання, порядок діяльності структурних підрозділів (посадових осіб) Міністерства оборони України, Збройних Сил України з питань організації діяльності служби військового духовенства (капеланської служби) та права і обов'язки військових священиків (капеланів).

2. Структурні підрозділи (посадові особи) з питань служби військового духовенства (капеланської служби) та військові священики (капелани) у своїй діяльності керуються Конституцією України, законами України, постановами Верховної Ради України, указами Президента України, актами Кабінету Міністрів України та цим Положенням.

3. Військові священики (капелани) – фізичні особи, які мають духовну освіту, є священнослужителями зареєстрованої в Україні релігійної організації, пройшли відбір та прийняті на роботу на посади працівників у військових частинах, військових навчальних закладах, установах та організаціях Збройних Сил України для задоволення релігійних потреб особового складу.

4. Структурні підрозділи (посадові особи) з питань служби військового духовенства (капеланства) (далі – СВД(К)) та військові священики (капелани) становлять капеланську службу.

5. Діяльність структурних підрозділів (посадових осіб) з питань СВД(К) щодо задоволення релігійних потреб здійснюється на основі таких принципів:

забезпечення конституційного права громадян на свободу світогляду і віросповідання;

добровільність участі військовослужбовців у богослужіннях, релігійних обрядах та інших заходах;

рівність представників всіх віросповідань, які проходять службу у Збройних Силах України, щодо задоволення їх релігійних потреб;

невтручання військового командування у діяльність релігійних організацій;

невтручання релігійних організацій у діяльність військового командування;

повага, толерантне ставлення до віруючих та військових священиків (капеланів) усіх релігійних організацій;

використання будівель та приміщень, які збудовані, відновлені чи пристосовані для здійснення культових потреб на території військових частин, установ та організацій, на основі рівності представників всіх релігійних організацій.

6. У рамках організації діяльності СВД(К) структурні підрозділи (посадові особи) Міністерства оборони України та Збройних Сил України здійснюють взаємодію з Радою у справах душпастирської опіки при Міністерстві оборони України (далі – РДПО) та уповноваженими від релігійних організацій щодо співробітництва зі Збройними Силами України (далі – уповноважені від релігійних організацій).

II. Структура та завдання служби військового духовенства (капеланської служби)

1. Службу військового духовенства (капеланську службу) у Збройних Силах України становлять:

структурний підрозділ (посадові особи) Департаменту військової освіти, науки, соціальної та гуманітарної політики Міністерства оборони України;

структурні підрозділи (посадові особи) Головного управління морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України та органів військового управління Збройних Сил України;

структурний підрозділ (посадові особи) Центру морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України;

військові священики (капелани) військових частин, військових навчальних закладів, установ та організацій Збройних Сил України (далі – військові частини).

2. Структурні підрозділи (посадові особи) Міністерства оборони України, Збройних Сил України з питань СВД(К) відповідно до покладених на них завдань:

забезпечують виконання та додержання законодавства про свободу совісті, світогляду та віросповідання;

сприяють консолідації військовослужбовців навколо ідеї державної незалежності, суверенітету, єдності та територіальної цілісності України;
організують забезпечення потреби військових частин у військових священиках (капеланах).

3. Структурний підрозділ (посадові особи) Департаменту військової освіти, науки, соціальної та гуманітарної політики Міністерства оборони України відповідно до покладених на нього завдань:

бере участь у розробці проектів законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України та Міністерства оборони України щодо забезпечення функціонування СВД(К);

організовує задоволення релігійних та духовних потреб військовослужбовців, працівників Збройних Сил України;

забезпечує діяльність РДПО;

організовує співпрацю з уповноваженими від релігійних організацій;

бере участь у відборі та призначенні військових священиків (капеланів) у військових частинах, підпорядкованих Міністерству оборони України;

замовляє соціологічні опитування щодо забезпечення реалізації права на свободу світогляду та віросповідання у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України.

4. Структурні підрозділи (посадові особи) Головного управління морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України та органів військового управління Збройних Сил України відповідно до покладених на них завдань:

сприяють забезпеченню релігійних та духовних потреб особового складу Збройних Сил України;

організують та проводять заходи душпастирської опіки в інтересах зміцнення морально-психологічного стану військовослужбовців Збройних Сил України;

визначають потребу у військових священиках (капеланах) у підпорядкованих військових частинах;

беруть участь у відборі та призначенні військових священиків (капеланів) у підпорядкованих військових частинах.

5. Структурний підрозділ (посадові особи) Центру морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України відповідно до покладених на нього завдань:

сприяє проведенню заходів душпастирської опіки особового складу Збройних Сил України;

бере участь у розробці проектів актів Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України щодо організації діяльності військових священиків (капеланів);

взаємодіє з військовими священиками (капеланами) та уповноваженими від релігійних організацій;

бере участь у заходах щодо відбору та призначення військових священиків (капеланів) у військових частинах Збройних Сил України.

III. Рада у справах душпастирської опіки при Міністерстві оборони України, уповноважені від релігійних організацій щодо співробітництва зі Збройними Силами України

1. РДпО є міжконфесійним консультативно-дорадчим органом, що діє при Міністерстві оборони України.

2. РДпО діє відповідно до Положення про Раду у справах душпастирської опіки при Міністерстві оборони України, яке затверджується Міністерством оборони України.

3. Уповноважений від релігійної організації – визначений керівним центром релігійної організації священнослужитель, який відповідає за співробітництво зі Збройними Силами України.

4. Уповноважені від релігійних організацій, якщо це не суперечить внутрішнім правилам релігійної організації:

подають кандидатури священнослужителів на посади військових священиків (капеланів);

організують духовну підготовку військових священиків (капеланів) своєї релігійної організації;

подають до СВД(К) інформацію про священнослужителів своєї релігійної організації, які є кандидатами для прийняття на роботу на посади військових священиків (капеланів);

готують клопотання про дострокове відкликання військових священиків (капеланів);

організують забезпечення військових священиків (капеланів) своєї релігійної організації культовим майном, службовою та духовною літературою.

IV. Військові священики (капелани)

1. Військові священики (капелани) виконують свої обов'язки в інтересах задоволення релігійних потреб особового складу Збройних Сил України.

2. Основними напрямками діяльності військового священика (капелана) є:

задоволення релігійних потреб військовослужбовців та членів їх сімей;

релігійно-освітня робота;

душпастирська опіка військовослужбовців та членів їх сімей;

соціально-доброчинна діяльність.

3. Основними завданнями військового священика (капелана) є:

організація та проведення молитов, богослужінь, благословень, урочистих і поминальних заходів та інших релігійних обрядів і культів, пов'язаних із задоволенням релігійних потреб військовослужбовців;

виховання військовослужбовців на основі морального і духовного потенціалу релігійної та культурної спадщини українського народу;

допомога військовослужбовцям у розвитку їх особистісних та колективних моральних якостей на основі братерства, мужності, хоробрості, відповідальності, поміркованості, стійкості, жертвовності, дисциплінованості, розсудливості;

ознайомлення військовослужбовців з основами релігійного вчення;

виховання у військовослужбовців толерантного ставлення до людей з іншим світоглядом та релігійними переконаннями;

ознайомлення особового складу з історією національного, культурного та релігійного становлення української державності;

налагодження партнерських відносин з представниками релігійних організацій, які діють у місцях дислокації військових частин;

участь у реабілітації особового складу, який потребує психологічної допомоги;

всебічна душпастирська опіка та турботливе ставлення до військовослужбовців та членів їх сімей.

4. Військовий священик (капелан) – громадянин України, який відповідає таким вимогам:

є священнослужителем релігійної організації України;

рекомендований керівником чи уповноваженим цієї релігійної організації для здійснення служіння серед особового складу Збройних Сил України;

має духовну освіту;

має не менше ніж три роки досвіду діяльності священнослужителем;
володіє державною мовою.

5. Кандидатури осіб, які приймаються на роботу на посаду військового священника (капелана), погоджуються з органами Служби безпеки України (Центральним управлінням або регіональними органами Служби безпеки України, органами військової контррозвідки).

У разі якщо посада військового священника (капелана) передбачає допуск до державної таємниці, питання щодо надання такого допуску кандидату на таку посаду вирішується згідно із законодавством України.

6. Військовий священник (капелан) має право:

незалежно від релігійної приналежності сприяти реалізації прав особового складу на задоволення їхніх релігійних потреб;

здійснювати богослужіння та інші релігійні обряди для військовослужбовців;

проводити на добровільних засадах навчання військовослужбовців основам віровчення своєї релігійної організації;

надавати пропозиції командуванню військових частин щодо облаштування місць проведення молитов, богослужінь та інших релігійних обрядів;

звертатися з пропозиціями до командування з питань забезпечення дотримання прав військовослужбовців на свободу совісті та віросповідання;

брати участь у службових нарадах з питань забезпечення реалізації прав особового складу на задоволення їхніх релігійних потреб та зміцнення морально-психологічного стану військовослужбовців;

брати участь в організації благодійної допомоги військовослужбовцям та членам їх сімей.

7. Військовий священик (капелан) зобов'язаний:

додержуватись вимог чинного законодавства та цього Положення;
належно виконувати покладені на нього обов'язки, дотримуватись трудової дисципліни;

узгоджувати з командуванням військових частин час та місце проведення богослужінь або інших релігійних заходів;

забезпечувати релігійну та духовну підтримку Збройним Силам України;

брати участь у проведенні з особовим складом заходів, направлених на дотримання здорового способу життя, зміцнення військової дисципліни та попередження самогубств;

надавати командуванню військових частин методичну допомогу з питань релігії та її впливу на всі аспекти військової діяльності;

організовувати задоволення релігійних потреб або забезпечувати право військовослужбовця, який сповідує іншу релігію, на його особисту зустріч із священнослужителем своєї релігійної організації;

доброзичливо ставитися до всіх військовослужбовців незалежно від їхніх релігійних поглядів й уподобань і не примушувати до участі в релігійних обрядах (церемоніях);

толерантно ставитися до представників інших конфесій чи релігій, утримуватися від заяв чи дій, які можуть спровокувати релігійну неприязнь, нетерпимість, ворожнечу серед військовослужбовців;

співпрацювати з військовими священиками (капеланами) інших релігійних організацій для забезпечення релігійних потреб військовослужбовців;

не допускати міжконфесійних поділів та суперечок;

брати участь у роботі з утвердження пріоритетності високоморальних, гуманних норм, культури поведінки у взаєминах між військовослужбовцями;

дотримуватися вимог законодавства України про державну таємницю та захист іншої інформації з обмеженим доступом;

дотримуватися встановлених правил спільного використання культових споруд, майна та інших засобів для служіння;

за наявності потреб забезпечувати (організовувати) здійснення релігійного обряду під час захоронення військовослужбовців.

8. Військові священики (капелани):

взаємодіють з керівництвом своєї релігійної організації з питань, що стосуються релігійного життя, духовних і богослужбових практик, проповідництва, релігійної традиції і календаря, відносин з іншими релігійними організаціями;

користуються культовими спорудами на території військових частин.

V. Підготовка, призначення та звільнення військових священиків (капеланів)

1. Кожна релігійна організація самостійно здійснює загальну богословську підготовку кандидатів на посади військових священиків (капеланів).

2. Військові священики (капелани) проходять курс навчання за відповідною програмою, яка включає основи військової справи, військово-гуманітарну та військово-психологічну підготовку. Програму та строк підготовки військових священиків (капеланів) визначає Головне

управління морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України із залученням уповноважених від релігійних організацій.

3. На командирів військових частин покладаються:

організація погодження кандидатур відібраних на посади військових священиків (капеланів) кандидатів з відповідними органами Служби безпеки України;

прийом на роботу та звільнення з роботи військових священиків (капеланів) згідно з вимогами законодавства України;

сприяння діяльності військових священиків (капеланів) в межах компетенції;

залучення військових священиків (капеланів) до виконання завдань щодо підтримання морально-психологічного стану особового складу через заходи душпастирської опіки;

забезпечення військових священиків (капеланів) службовим приміщенням (робочим місцем);

сприяння реалізації права військовослужбовців на задоволення релігійних потреб в установленій розпорядком дня час;

координація взаємодії між військовими священиками (капеланами) різних релігійних організацій;

сприяння у встановленому законодавством порядку спорудженню і обладнанню капітальних та мобільних (польових) культових споруд.

4. Якщо у військовій частині утримується одна посада військового священика (капелана), командир військової частини з урахуванням конфесійної належності особового складу приймає рішення щодо визначення релігійної організації, яка пропонує кандидата на цю посаду.

Якщо у військовій частині є дві або більше посад військових священиків (капеланів), кандидати на ці посади мають бути від різних релігійних організацій з урахуванням конфесійної належності особового складу.

5. При прийнятті рішення щодо визначення релігійної організації, від якої здійснюватиметься відбір кандидата на посаду військового священика (капелана), командування військової частини проводить анонімне опитування особового складу військової частини стосовно визначення конфесійної належності особового складу. Результати анонімного опитування оформлюються протоколом та враховуються при прийнятті рішення.

6. Командир військової частини направляє в установленому порядку до Головного управління морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України запит щодо визначення кандидата від відповідної релігійної організації на посаду військового священика (капелана) разом із другим примірником протоколу результатів опитування.

У разі наявності пропозицій щодо кандидата на посаду військового священика (капелана) командир військової частини зазначає про це у запиті.

7. Головне управління морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України після отримання запиту від командира військової частини подає його через Департамент військової освіти, науки, соціальної та гуманітарної політики Міністерства оборони України до уповноваженого від відповідної релігійної організації.

8. Результати розгляду запиту та пропозиції щодо кандидатури на посаду військового священика (капелана) доводяться до командира військової частини, який направляє запит на погодження кандидатури священнослужителя на посаду військового священика (капелана) до відповідних органів Служби безпеки України з урахуванням вимог пункту 5 розділу IV цього Положення.

9. Після отримання погодження від органів Служби безпеки України на прийом відібраного кандидата на посаду військового священика (капелана) командир військової частини приймає рішення щодо його прийняття на роботу. У разі негативної відповіді від відповідних органів Служби безпеки України щодо погодження відібраного кандидата на посаду військового священика (капелана) командир військової частини організовує роботу щодо відбору іншого кандидата на посаду військового священика (капелана) відповідно до вимог цього Положення.

10. За результатами прийнятого рішення командир військової частини в установленому порядку повідомляє начальника Головного управління морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України.

11. Прийняття на роботу (звільнення з роботи) військових священиків (капеланів) здійснюється відповідно до вимог законодавства України про працю.

12. За необхідності посилення капеланського служіння командир військової частини має право в установленому порядку направити клопотання до Головного управління морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України щодо направлення у військову частину священнослужителів для здійснення релігійного служіння (проведення заходів душпастирської опіки) на громадських засадах.

Клопотання після розгляду подається через Департамент військової освіти, науки, соціальної та гуманітарної політики Міністерства оборони України до уповноваженого від відповідної релігійної організації.

Результати розгляду клопотання із зазначенням кандидата від релігійної організації для здійснення заходів душпастирської опіки на

громадських засадах доводяться до командира військової частини в установленому порядку. При цьому священнослужителі, що здійснюють свою діяльність на громадських засадах, мають відповідати вимогам, визначеним пунктом 4 розділу IV цього Положення.

VI. Вирішення спірних питань міжконфесійних відносин та інформування щодо порушень вимог цього Положення

1. При виникненні проблемних питань міжконфесійних відносин між військовими священниками (капеланами) різних релігійних організацій вирішення таких питань має відбуватися шляхом консенсусу із залученням третьої сторони (за згодою).

У випадку неможливості досягти порозуміння командир військової частини в порядку підпорядкованості інформує про конфлікт структурний підрозділ (посадових осіб) органу військового управління з питань СВД(К).

Командир військової частини приймає рішення з цього питання з урахуванням пропозицій, поданих структурним підрозділом (посадовими особами) органу військового управління з питань СВД(К) та уповноваженими від релігійних організацій, військові священники (капелани) яких є сторонами конфлікту.

2. При виникненні проблемних питань міжконфесійних відносин між військовим священником (капеланом) однієї релігійної організації та військовослужбовцем або групою військовослужбовців Збройних Сил України, які сповідують інше релігійне (конфесійне) вчення, командир військової частини в порядку підпорядкованості інформує про конфлікт структурний підрозділ (посадових осіб) органу військового управління з питань СВД(К).

У такому випадку до вирішення ситуації обов'язково залучається уповноважений від релігійної організації, військовий священник (капелан) якої є однією зі сторін конфлікту.

3. За наявності фактів порушення військовим священником (капеланом) вимог цього Положення інформація про це подається в порядку підпорядкованості до структурного підрозділу (посадових осіб) органу військового управління з питань СВД(К).

Начальник Головного управління морально-психологічного забезпечення
Збройних Сил України
генерал-майор

О. Л. ГРУНТКОВСЬКИЙ